

NYHETER OM EU

NYHETSREV FRÅN FOLKRÖRELSEN NEJ TILL EU ■ JUNI 2009

Rekordlåg valdeltagandet ger legitimitetsproblem för parlamentet

Valdeltagandet blev bara 43,1 procent i genomsnitt i de 27 EU-länderna.

Trenden med stadigt sjunkande valdeltagande, trots att EU-parlamentet fått mer att säga till om, står sig alltså.

Ofta hävdas det att om bara EU-parlamentet fick större befogenheter så skulle folk intressera sig mera för det. I så fall borde valdeltagandet dock ha ökat kontinuerligt sedan 1970-talets slut, i takt med att EU-parlamentet successivt har fått ett reellt inflytande. Idag är parlamentet med och stiftar tre fjärdedelar av alla lagar i EU. Men så här ser det ut:

1979: 62,5 procent

1984: 61,0 procent

1989: 58,5 procent

1994: 56,2 procent

1999: 49,2 procent

2004: 45,4 procent

2009: 43,1 procent

Sakta men säkert har väljarnas intresse för detta överstatliga parlament tvärtom svalnat, trots att det steg för steg har fått mer att säga till om och trots allt mer påkostade och massiva övertalningskampanjer från EU-kommissionens propagandacentral i Bryssel.

Valdeltagandet blev bara 43,1 procent i genomsnitt i de 27 EU-länderna. Lågst var röstandelen i Slovakien med 19,6 procent, Litauen med 20,9 procent och Polen med 24,5 procent. Snittet för valdeltagande är dessutom egentligen för högt: några länder (Grekland, Belgien, Luxemburg, Italien) har speciella pliktbestämmelser om röstande, vilket ytterligare putsar statistiken med tvångsmedel.

Siffrorna är ett formidabelt misslyckande för Margot Wallström. Som EU-kommissionens vice ordförande och huvudansvarig för "kommunikations-

strategin", det vill säga den massiva valpropagandan, bär hon ansvaret för det fallande valdeltagandet. Men ska man vara rättvis måste orsakerna sökas djupare.

Avståndet till Bryssel är för stort för de flesta så kallade EU-medborgare. Med Nicefördraget, EU:s nuvarande grundlag, representerar varje parlamentariker 668.478 invånare. Svenska riksdagsledamöter representerar 25.788 invånare. Skillnaden är ett veritabelt och irreparabelt demokratiskt underskott. Om riksdagens ledamöter skulle representera lika många invånare som EU:s parlamentariker skulle den svenska riksdagen bestå av 13-14 ledamöter. Det skulle öka effektiviteten, men naturligtvis vara förödande för demokratin.

Om människor ska kunna påverka de beslut som fattas är det naturligtvis nödvändigt med demokratiska institutioner – men det är inte tillräckligt. Den parlamentariska demokratin i ett land som Sverige bygger på att medborgarna upplever Sveriges som ett naturligt område att besluta över. Vi har samma språk och kultur, vi har gemensamma media, politiska partier, organisationer och debatter når ut över hela landet. Inom EU saknas allt detta. Och så kommer det att förbli under överskådlig tid. I andra ordalag; EU-systemet saknar ett EU-folk. Och folkstyre utan folk blir bara styre, har den danske författaren Ebbe Reich påpekat.

Det rekordlåga valdeltagandet ger legitimitetsproblem för EU-parlamentet. EU-parlamentet saknar den folkliga och demokratiska legitimitet som de nationella parlamenten har. Riksdagens legitimitet och funktion har växt fram genom åren som en frukt av folklig

kamp för demokrati, medan EU-parlamentet har skapats uppifrån i syfte att ge EU-systemet en demokratisk fasad.

Om mer makt förs från medlemsländerna till EU:s centrala institutioner leder det ofrånkomligen till att de nationella demokratierna försvagas utan att demokratiförlusten kan kompenseras på EU-nivå. Ett federalistiskt EU är närmast definitionsmässigt ett elitstyr EU.

Samtidigt som det nyvalda EU-parlamentet får kraftigt stärkt inflytande om Lissabonfördraget, EU:s nya grundlag, träder i kraft under mandatperioden har det stöd av en mindre andel av väljarna än någonsin.

När det bara är 43 procent av de 375 miljoner röstberättigade i EU:s medlemsländer som röstar, då får man legitimitetsproblem, då flagnar den demokratiska fernissan.

Islamofobiskt parti näst störst i Holland

Det högerextrema och islamofobiska partiet PVV (Folkpartiet för frihet) fick 17 procent av de holländska rösterna i EU-valet. Det är ett nytt styrkebesked från den kontroversielle partiledaren Geert Wilders, som bildade PVV inför parlamentsvalet 2006.

Det innebär att partiet är näst störst, slaget bara av premiärminister Jan Peter Balkenendes CDA (Kristdemokratiskt Upprop), som fick 19,9 procent.

CDA:s regeringspartner PvdA (Arbetarpartiet) blev trea med 12,1 procent men backar från 23,6 procent i EU-valet 2004.

Sofflocket den stora vinnaren i EU-valet

Mer än varannan väljare struntade i EU-valet, både i Sverige och i hela EU. Men intresset varierar stort mellan länderna.

Andelen som röstar i EU valet har krympt i unionen i stort. I årets val röstade i genomsnitt 43,2 procent av de röstberättigade, att jämföra med 45,5 vid förra valet 2004. Men skillnaden är stor mellan länderna.

Luxemburg toppar statistiken med ett valdeltagande på 91 procent, tätt följt Belgien där 90 procent tog sig i väg till vallokalerna, enligt siffrorna på måndagseftermiddagen. Lägst var valdeltagandet i Slovakien, där inte ens var femte person använde sin rösträtt (strax under 20 procent), och valdeltagandet vara bara marginellt högre i Litauen. I Sverige ökade röstdeltagandet med 7,7 procent från förra EU-valet. Vi ligger nu något över medel bland EU-länderna med ett valdeltagande på 45,5 procent, drygt 3,2 miljoner röstade, enligt de slutgiltiga siffrorna.

Piraterna och Sossarna får extramandat

Det blir Piratpartiet och Socialdemokraterna som får varsitt extramandat i EU-parlamentet om Lissabonfördraget går igenom i höst. Men det kan dröja innan de kan ta plats i Strasbourg. Om Lissabonfördraget antas utökas Sveriges 18 platser till 20. Som röstresultatet ser ut i nuläget tillfaller de extra två platserna Piratpartiet och Socialdemokraterna, enligt Valmyndigheten.

Piratpartiets plats tas med största sannolikhet av andranamnet Amelia Andersdotter medan det hos Socialdemokraterna lutar åt att sjättenamnet Jens Nilsson tar platsen.

Lissabonfördraget anger att parlamentet ska ha 750 platser och en talman.

Europeiska rådet kom dock i december överens om att antalet ska öka till 754, där Sverige får två extra platser.

EU-parlamentet antog i maj ett betänkande där man uppmanar ledamöterna att förbereda snabbast möjligt för extraparlamentarikerna.

Enligt EU-parlamentets presskontor

krävs det ett extra protokoll som ändrar antalet ledamöter från 751 till 754 och detta måste ratificeras av alla stater innan de nya ledamöterna kan börja arbeta på samma villkor som de 18 som väljs in direkt.

M och S delar makten i EU-parlamentet

Moderaterna och Socialdemokraterna kommer att dela makten även i det nya EU-parlamentet, enligt European Voice. Den konservativa partigruppen, EPP, blev vinnare i valet medan den socialdemokratiska, PSE, backade. Men ledningen för EPP anser nu att det inte är möjligt att få till stånd en hållbar majoritet tillsammans med Liberalerna och väljer därför att göra en "teknisk uppgörelse" med Socialdemokraterna om de tunga posterna.

Kohandeln innebär att EPP besätter talmansposten under 2,5 år och att en S-ledamot får posten i 2,5 år, på samma sätt som tidigare mandatperioder. EPP kommer att få ordförandeposterna i nio parlamentsutskott, Socialdemokraterna i sex, Liberalerna i tre, den gröna gruppen i ett och vänstergruppen i ett.

Turkisk oro över höger vinden i parlamentsvalet

I Turkiet uttrycks oro över vad höger vinden i EU-valet kommer att innebära för de turkiska medlemskapförhandlingarna. Den turkiska vägen till medlemskap i EU beskrivs i den turkiska tidningen Hürriyet som betydligt skakigare efter valets resultat.

Resultatet från EU-valet visar att den kristdemokratiska gruppen EPP-ED gick framåt och slutade på 263 mandat, medan den socialdemokratiska gruppen backade och fick 162 mandat. Likaså har flera nya högerextrema partier tagit plats i parlamentet.

– När vi ser på resultatet från en turkisk synvinkel är det uppenbart att det är en oroande trend, eftersom en sådan sammansättning troligtvis gör EU-parlamentets politiska instinkter mindre inställda på utvidgning, säger Sinan Ülgen, EU-expert på Istanbulbaserade Centre for Economic and Foreign Policy Studies, till Hürriyet.

Framgångar för danska Folkrörelsen mot EU

Folkebevægelsen mod EU, Folkrörelsen Nej till EU:s systerorganisation i Danmark, fick omkring 170.000 röster i det danska EU-parlamentsvalet och behåller sitt mandat i EU-parlamentet. Folkebevægelsen fick 7,2 procent av rösterna, att jämföra med 5,2 procent i EU-valet 2004.

– Vi är glada över framgången, som stärker oss inför den folkomröstning om eurom som statsminister Lars Løkke Rasmussen har avtalat med EU-kommissionens ordförande i Bryssel. Jag vill gärna tacka de tusentals medlemmar och aktivister som har arbetat för att unionsmotståndet även i fortsättningen ska ha en tydlig röst i parlamentet, uttalar Søren Søndergaard från Folkebevægelsen mod EU.

Wanja Lundby-Wedin är orolig

Den socialdemokratiska gruppen i EU-parlamentet förlorar 55 platser och får nu 162 av totalt 736 mandat. Valresultatet oroar Wanja Lundby-Wedin, ordförande i LO och Europafacket.

– Det är ett bakslag när vi ser på Europa som helhet där flera konservativa partier och främlingsfientliga partier har ökat sin andel i parlamentet. Det kommer att vara väldigt tuftt för löntagarna och den fackliga rörelsen i Europa, säger Wanja Lundby-Wedin. Hon tror att det innebär att det kommer att bli svårare för facket att få gehör för sina frågor i parlamentet framöver.

Vänstern på Grönland vann efter tre decennier

Vänsterpartiet Inuit Ataqatigiit vann en jordskredsseger i valet den 3 juni. För första gången sedan självstyret på Grönland infördes 1979 har socialdemokratiska Siumut röstats bort från makten. Inuit Ataqatigiit (IA) fick nästan 44 procent av rösterna medan Siumut backade till 26,5 procent och bara får nio av parlamentet landstingets 31 platser, mot 14 för IA.

En rad korruptionsskandaler och det faktum att IA vill gå snabbare fram på vägen till grönländsk självständighet tros ha bidragit till valsegern.